

Lipódi László

EMBERPOR

Lipódi László
Emberpor

Lipódi László

Emberpor

Nagykanizsa 2018

Nyomdai előkészítés:
Tábori Zita

ISBN 978-963-9782-64-8

Kiadja:
Czupi Kiadó
8831 Nagykanizsa, Pityer u. 19.
Tel: 93 320 766
www.czupi.hu

Lipódi László albuma elé

Lipódi László *Emberpor* című kiállításának anyagából készült ez a kiadvány, mely különleges fotósorozat egykoron büszkén álló pincékről, szőlőhegyi bútorokról, tárgyakról, egykoron a tulajdonos használta eszközökről.

Már a kiállítás megtekintésekor érezhető volt a különleges hatás, melyet azzal ért el az alkotó, hogy a pincékről, tárgyakról nem szociografikus dokumentumfotókat készített, hanem csendéleteket. Nem az elmúlás hidegsége, hanem a hervadás színes, szomorú, de megállíthatatlan állapota köszönt vissza képeiről. Czupi Gyula a kiállítás megnyitásakor, 2016 novemberében így fogalmazta meg ezt: *Korábban tehát az idővel viaskodó, elhagyott pincék látványa volt előttem. Most Lipódi László képei révén az összedőlt épületek maradványainak fotóit láthattam, láthatom. Valamit, amit nem a romlás, pusztulás látványa ural, hanem az állandóság érzetét előidéző, szó szerint is értendő csendéleteket.*

A képek tárgyak arcképei, egyúttal megkomponált festői csendéletek is, melynek szemléletét és hangulatát a fotóművész határozza meg, tehát az alkotóról magáról (itt Lipódi László alapvetően szemlélődő, elgondolkodó ember voltáról) is hűen szólnak. A fotózáskor épp ott talált tárgyakból és fényekből összeállított kompozíciók újra élővé varázsolják, ha csak egy szemvillanásra is, a tárgyakat, megmutatva töredékességükben, múltó voltukban is érzékelhető szépségüket. Olyanok, mint a 20. század elején készült műtermi felvételek paraszt, vagy roma családokról: hűen beszélnek a korabeli szőlőhegyi életről annak ellenére, hogy így e tárgyak soha sem mutatkozhattak annak idején. Akkor nem a szépségük volt a legfontosabb, hanem alkalmasságuk arra, amire tervezték őket. Ha a hordóra nézett a gazda, a bort látta, ha a metszőollóra, a szőlőtőt. Lipódi László kompozícióiban viszont a tárgyak formavilága érvényesül, ők maguk a fontosak. Czupi Gyula kiállítás-megnyitó szövegét idézem újfent: *Az egykoron élőknek a méltóságát fogalmazzák meg ezek a képek. A kompozíció teszi ezt a múlandót tartóssá, szilárdná. A kompozíció pedig úgy tartja egyben ezeknek a tárgyaknak és környezetüknek a látványát a képét, hogy azok időtlenné, azaz „örökséggé” válnak.*

A kompozíciók kétféle módon szerveződnek. Az egyik, s ez a legközelebbi a valamikori használathoz, amikor a tárgy természetes helyzetében van, várva a munkára, pihenve. Ekkor a kompozíció a fény-árnyék játékkal, egyes részletek hangsúlyozásával, vagy az idő múlásának jelzésével (pókháló, málló vakolat, rozsdá) jön létre. Ilyen a hordó melletti demizson, a hordócsapon pihenő dugóverő kisbalta, vagy az ablakban álló törött kancsó, borosüveg, vagy az egy emberöltő óta otthagyt asztal tányérokkal és eldőlt pohárral.

A másik mód az enteriőr létrehozása a helyben talált tárgyakból. Ebben már több a konstrukciós szándék, mint a dokumentálásra való törekvés. Itt a tárgyak alakja szabta vonalakra (például a meszelők esetében), vagy fény-árnyék ritmikus ismétlődésére, vagy a színek játékára épülő elrendezése adja az élményt. Néhány kép gyönyörű geometrikus kompozíció: téglalapok, körök, négyzetek játéka.

Színvilág visszafogott, de gazdag, amolyan őszi, melyet a rozsdabarna, a vörös, réztárgyak esetében a kékes szín, az időnek ellenálló üvegek színei és az öregedő, ráncosodó faaggastyánok sokféle szürkéi határoznak meg leginkább. A hatást egyes képeknél fokozza az odahelyezett vagy otthagyt őszi avar is.

A néprajzkutató szemével végiglapozva is különleges ez az album, hiszen majd minden tárgy, forma látható, ami a 20. század eleji-közepi paraszti szőlőkultúrában fellelhető volt: színes borosüvegek, cserépedények, hordók, lapátok, sajtár, demizson, szőlőmunkáló eszközök (a kapától a metszőollóig), egyszerű asztalok, székeket, petróleumlámpák, pincei textíliadarabok (rongyok, terítők). Itt már nem munkaeszközök, hanem pihenő tárgyak, tulajdonképpen emlékművei egy korábbi világnak, de nem nosztalgikus, hanem az értékvesztésre figyelmeztető, az elmúlás szépségét és tragikumát egyszerre kifejező emlékei.

Különleges az a két fotó, melyen szentkép szerepel. Az egyik a falon az imádkozó gyermek előtt a kehelyben Krisztus vére (melynek szimbóluma a bor). A másik képen Szűz Mária, akinek szívét átjárta a kereszt (mint tör) (Szűz Mária Szeplőtelen Szíve). Szintén a vér, áldozat, bor szimbolikus kapcsolata jelenik meg benne. E szentképek, barokkori festmények másolatai a lakóhelyként is használt pincék szent sarkainak díszítőelmei voltak.

Van néhány kép, melyen nem a borospincék világának szokott tárgyai jelennek meg csupán, hanem polgári hangulatot keltő tárgyak is. Így fénykép a falon, sakk-készlet, konyhaszekrény-töredék. Ezek a képek jelzik, a szőlőhegyi kultúrában megjelent a polgári tárgykészlet is.

A fotózott pincék zalaiak: Bánokszentgyörgy, Báza(kerettye), Becsehely, Borsfa, Börzönce, Csömödér, Gutorfölde, Kistolmács, Lendvadedes, Lovászi, Murarátka, Oltárc, Páka, Pölöske, Pusztaderics, Pusztamagyaród, Valkonya szőlőhegyeiről valók. Többségükben egyre fogyó lakosságú kistelepülések melletti, elnéptelenedett, elhagyott préházak és pincék, melyek nem éltek túl az 1970-es évektől kezdődő modernizációs időszakot, nem téglapépületek, hanem vályoggal tapasztott fonott falú házak, földpadlós épületek, áram nélküliek (ezért is kellett a petróleumlámpa). Egy olyan korból valók, amikor a szőlőhegyi pince munkahely, tárolóhely, társasági hely (a borosgazdák és barátaik számára), de nincs még hétvégi ház funkciója modern technológiai vívmányokkal. A képek leromlott, lecsupaszodó, meztelenedő pincékben készültek, ahol a vakolatok régi és még régebbi rétegei is láthatóak, izgalmas fotótémát adva.

A lapozgató számára ez az album egy olyan kultúra lenyomata, mely kultúra teljesen átalakult minden elemében, s ez az átalakulás már nem visszafordítható, a régi porrá válik, leletté. Emlékeinkben megőrzendővé, olyanná, amit méltósággal hagyunk elmúlni a természet rendje szerint. Mert még a leginkább megkomponált képekről is ez az elmúlás sugárzik. A pillanatnyi örökkévalóság. Aminek majd mi is részei leszünk, s utánunk is maradnak majd tárgyak, emlékek...

Kardos Ferenc

Magyarországon, Zala megyében napjainkban tűnik el véglegesen egy életforma, amely a falun élő embereknek, így a nagyszüleimnek is a mindennapjaihoz tartozott, nekem pedig a gyökereket jelenti a szülőföldhöz. A szőlőhegyek, öreg pincék az ott élő emberekkel együtt lesznek-lettek múlt IDŐVÉ. Elkorhadó, rozsdásodó, porlepett tárgyaik maradványát igyekeztem az utolsó pillanatban megörökíteni.

Valami visszavonhatatlanul és végérvényesen eltűnik a Földről, ami elődeinknek az ünnepet, boldogságot, az otthont jelentette...

Lipódi László

Pölöske 2015

Lendvadedes 2014

Valkonya 2015

Kistolmács 2015

Becsehely 2013

Becsehely 2015

Lovászi 2014

Lovászi 2014

Gutorfölda 2013

Zalaístvánd 2015

Borsfa 2014

Lovászi 2014

Börzönce 2011

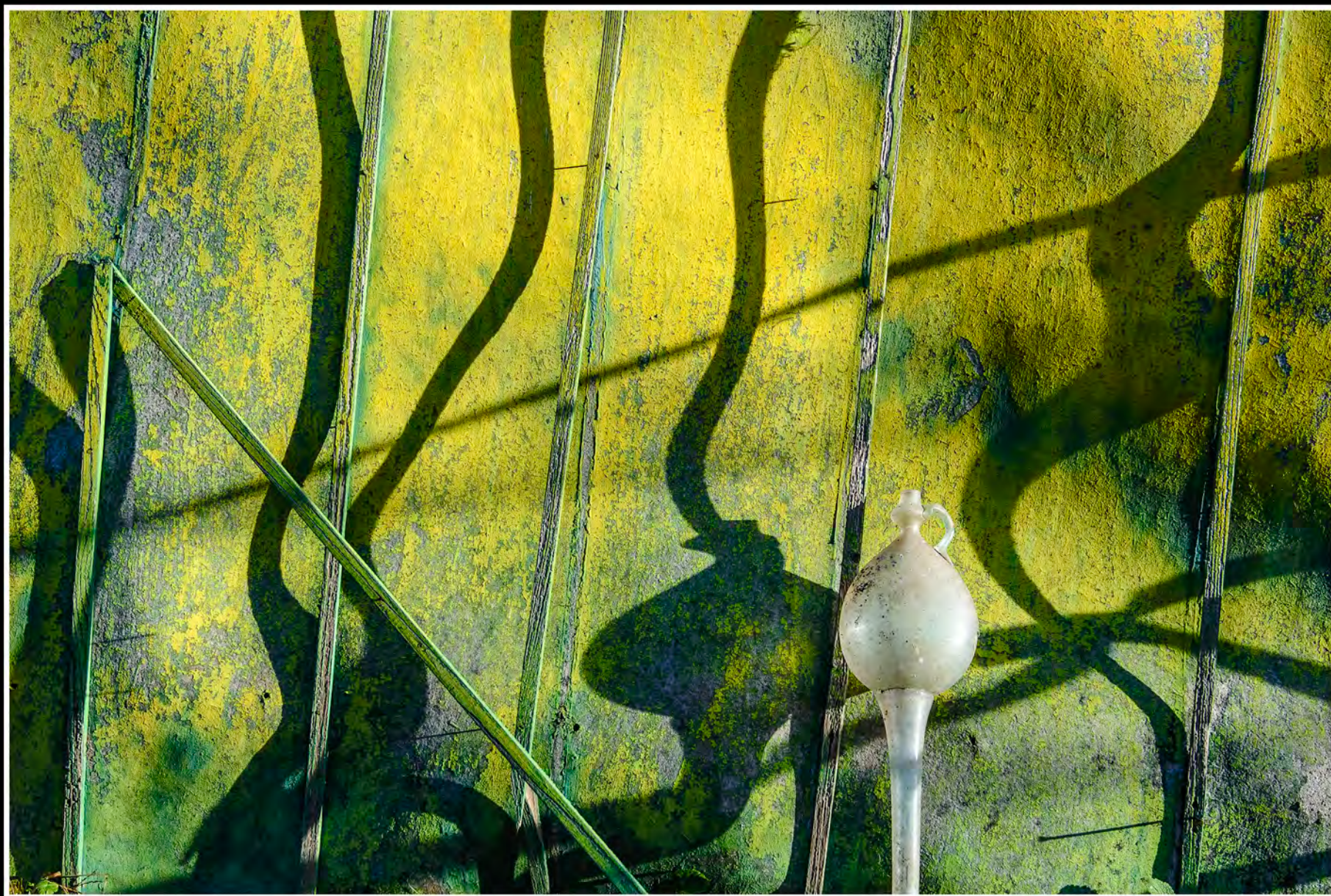
Páka 2014

Páka 2014

Báza 2015

Páka 2014

Kistolmács 2015

Lovászi 2015

Páka 2014

Bánokszentgyörgy 2015

Páka 2014

Kányavár 2015

Pusztamagyaród 2014

Páka 2014

Borsfa 2014

Oltárc 2015

Pusztaderics 2015

Páka 2014

Lendvadedes 2014

Pusztamagyaród 2014

Csömödér 2014

Pusztaderics 2015

Becsehely 2015

Pusztamagyaród 2014

Pusztaderics 2015

Pölöske 2015

Báza 2015

Kistolmács 2015

Becsehely 2015

Murarátka 2015

Lovászi 2015

Kistolmács 2015

Ράκα 2014

Lovászi 2014

Lovászí 2014

Páka 2014

Páka 2014

Becsehely 2015

Páka 2014

Báza 2015

Páka 2014

Borsfa 2014

Kistolmács 2015

Becsehely 2015

Ράκα 2014

